

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XXXVII. De Postulando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

Prætor in edicto ait, *Pacta servabo*, quem tamen constat ex iis actionem non dare, sed ea servare, datis exceptionibus, propter naturalem, quæ subest, obligationem. Quod & idem hic dicendum, cum *c. 3. h. t.* dicitur, studiosè agendum esse, ut pacta custodiantur. Idem tenet Cujac. *ad c. 2. vers. Notandum inf. De sponsalib.* dicens eos lavare Peliam, qui contra volunt. De moribus tamen pactis nudis sua est vis, ad instar stipulationis, atque inter mercatores pactum nudum omnino obligat, inter quos bona fides locum sibi præcipuè vindicat. Tiraq. *De pœnis cens.* §. 1. n. 14. Cœtera huc pertinentia repetantur ex *D. h. t.* ubi latè de hac pactorum materia.

TITULUS XXXVI.

De Transactionibus.

SUMMARIUM.

1. *Transactio quid?*
2. *Quis super quibus rebus transigat, & qualiter.*
3. *Cur super dubiis tantum transigatur.*
4. *Effectus transactionis.*

Transactionis nomine latè accepto venit cuiusque rei compositio: hic autem strictius sumitur, ut sit rei dubiæ & litis incertæ non gratuita decisio. In quo distinguitur à pacto, quod non est super re dubia, & plerumque gratuitum.

2 Transigit quisquis super re ad se pertinente, honesta tamen & dubia, ratione litis, vel motæ, vel movendæ. *l. 2. Cod. h. t.* temporali, non etiam spiritali, propter limoniacam pravitatem, quæ subest, cum transactio non fiat gratis, sed aliquo dato, recto, vel r. misso: ut beneficia hac viã retineri nequeant, ne quidem medio juramento. *c. Constitutus 4. c. Ex literis c. 7. h. t.* Ex quo capite & prohibitum litis expensas pro beneficio factas offere, in suam, ut adversarius lite cedat. *c. 4. sup. De pactis. qua de re inf. tit. De simonia. Amicabili tamen compositio admittit, d. c. 4. c. Prætor 9. h. t.* Non habet etiam locum in causâ matrimoniali, *c. fin. eod.* quæ definienda secundum Canonicas sanctiones, ne contra

eas contingat legitime contracta dissolvi, aut illegit. me in ea sustineri. Super aliis rebus & iuribus etiam Ecclesiæ, quin rata sit transactio, non est dubium, *c. 1. c. passim h. t.* modo ad sensus superioris, ubi ille necessarius, fuerit adhibitus, *c. 2. eod.* Alias non obligaret successorem, *Veniens 8. h. t.*

Ideo verò res dubiæ requiruntur, quia transactio aliquod deciditur; ut oporteat aliquid subire decisioni aptum, cuiusmodi est dubium, Quo modo non obtinebit in iis, quæ per sententiam sunt decisa: nisi appellatum fuerit, *d. l. 7. D. hoc tit.* aut iudicatum negetur, aut ignoretur. Non etiam habet locum in re decisa iuramento, à quo non receditur: ut res sit certa, atque ita non ponat materiam transactionis.

Effectus eius est, quòd habeat vim rejudicatae, non tamen nisi inter partes. Actio autem ex ea non datur, quod nuda conventionis terminos non egrediatur: quæ de re, uri & aliis, quæ huc referri possent, latius dictum *D. h. t.*

TITULUS XXXVII.

De Postulando.

SUMMARIUM.

1. *Advocatorum munus publicum & honorificum.*
2. *Qui contra quos postulare prohibeantur.*
3. *Clericis in sacris constitutis causas agere quatenus permittitur.*
4. *Item Religiosis.*
5. *Quotam litis pacifici cur non liceat.*

Si ad compositionem partes induci nequeant, ad iudicem iur: ubi etiam per alios causa agitur, uti Advocatos, qui causis agendis quoque studio operantur, *l. 1. §. advocatos D. De extraord. cognis. & Procuratores.* Illorum dignior est conditio, cum quæ juris sunt suggerant, & dicuntur postulare, quod est suum vel amici fiducium in iure apud iudicem exponere, vel alterius desiderio contradicere. Munus hoc publicum est, ad quod non admittitur nisi habilis. Reicitur mulier, quia munus est virile: *infamis, l. 1. §. ait Prætor D. eod.*

D. eod. quia est honorificum: minor xvii. annis, *d. l. 1. §. 3.* quod necdum habeat perfectum iudicium, quo opus in postulando. Major xvii. annis cum possit in legitimo titulo jurisconsulti, quidam ad postulandum admittatur: Vid. Vvesenb. in *Parat. D. hoc tit.*

Sunt qui etiam ad postulandum admittantur, non impune tamen contra alios postulant: ut donatarius contra donatorem postulans privatur donatione tanquam ingratus, si malitiosè donatori grave damnum intulerit postulando, per *l. fin. C. De revoc. an. donat.* Postulans quoque contra testamentum amittit sibi eo relicta. *l. 9. §. meminisse D. De inoffic. testam. ex ratione c. Ex eo 28. De R. I. in 6.* Clericus contra Ecclesiam, in qua beneficium habet postulas ut ingratus eo privatur, *c. fin. ubi Glos. h. t.* Quod & procedit, si in duabus Ecclesiis beneficia obtinens pro una contra aliam postulet, *arg. d. c. fin. cum & isto casu Ecclesia, contra quam postulat, censetur alere ingratum: nisi excuset iustus superioris, propter necessitatem, l. 7. §. advocatum D. De his qua ut indignis aufer.*

Clericis in sacro constitutis Ordine causas agere in Curia Ecclesiastica non est turpe: à laica verò arcantur, quod negotiis secularibus se non debeant immiscere. Propriam tamen vel suæ Ecclesiæ, miserabiliumve personarum, aut conjunctarum, si urgeat necessitas, causam ibi agere est permittum, *c. 1. §. fin. hoc t.* Idem juris est Clericis in minoribus tantum constitutis, si Ecclesiæ expensis sustententur, *d. e. 1.* qui alias non prohibentur coram laica Curia postulare, modo caveant à criminalibus causis ingereantibus poenam sanguinis, quia incurterent irregularitatem, si sanguinis effusum postulando causam dederint, qua de re inf. *De homicidio.*

Religiosus nequidem in causa sui monasterii patrocinium præstat, sine Abbaris sui iussu, *c. 2. h. 2.* ne secularibus implicatus avocetur à divinis, *inf. Ne Clerici vel monachi saecul. neg. se immic.*

Est autem advocandi munus liberale, non averfatur tamen salarium; licet pacificè, in casum victoriæ, quotam litis sit turpe iudicatum, quod possit hac via invitari advocatus procurare victoriam per fas & nefas, *l. 5. Cod. hoc tit.*

TITULUS XXXVIII.

De Procuratoribus.

SUMMARIUM.

1. Procuratores qui & eorum officium.
2. A quibus, & qualiter constituantur.
3. Excommunicatus ad agendum non rectè constituitur.
4. An rectè constituatur procurator ab excommunicatis?
5. Qui constitui possit, & an minor xxv. annis?
6. In quibus causis.
7. Non constituunt sine mandato exceptis conjunctis personis.
8. Effectus mandati procuratorii.

Procuratores sunt, qui aliena negotia mandato domini administrant, sive in iudicio, sive extra. Negotiorum gestor excluditur, quia agit sine mandato. Officium procuratorum minus est honestum, cum versetur circa ea, quæ sint facti. usus tamen eorum necessarius, ut, qui rebus suis superesse non possunt, aut nolunt, per alios agant & conveniantur, *l. 1. §. penult. D. h. t.*

Eos constituit dominus habilis, etiam absens, vel coram, vel per epistolam aut nuntium, *d. l. 1.* quia non desideratur verborum solemnitas. * Non sic tamen excommunicatus, cui non est persona standi in iudicio ad agendum, quia eum eo non est communicandum, ut alteri eam personam dare nequeat: adeo ut ne quidem confirmetur datio per obtentam potestè absolutionem, quod principium actus (hoc enim inspicitur, ex eo actus iudicatur) sit nullum. Innoc. in *cap. fin. num. 4. h. t.* Dixi, ad agendum; nam defensio sui non est tali inhabita *c. Diligenti 8. inf. De exceptis.* Datus à communitate, cujus majores & jurati, per quos regitur, sunt excommunicati, non ideo repellitur, ne utile per inutile vitietur, ut actus niverfatis sustineatur, quatenus potest. Nisi tamen majores illi sint expressi in procuratorio, aut alias eorum auctoritate sit facta constitutio, quod eorum videatur factum; aut ipsa communitas, sciens esse excommunicatos, simul cum iis constituetur, *c. fin. hoc tit.* quia